

عنوان مقاله:

تاثیر عصاره های بید (*Salix alba L.*) و سیر (*Allium sativum L.*) بر ریشه زایی قلمه و تراکم نماتد در برخی از گونه های وحشی تیره گل سرخ در جنگل های هیرکانی

محل انتشار:

فصلنامه تحقیقات جنگل و صنوبر ایران، دوره 31، شماره 3 (سال: 1402)

تعداد صفحات اصل مقاله: 16

نویسندگان:

ولی کریمی - نویسنده مسئول، استادیار، باغ گیاه شناسی نوشهر، بخش تحقیقات گیاه شناسی، موسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، نوشهر، ایران

ابراهیم زرکانی - استادیار، باغ گیاه شناسی نوشهر، بخش تحقیقات حفاظت و حمایت، موسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، نوشهر، ایران

خلاصه مقاله:

سابقه و هدف: جمع آوری گونه های بومی از اهداف باغ های گیاه شناسی است. زمان جمع آوری نهال گونه ها، فصل خزان است. در این مرحله به دلیل عاری بودن شاخه های گیاهان از برگ، به طور معمول امکان شناسایی گونه های تیره گل سرخ (*Rosaceae*) مشکل است. یکی از روش های دسترسی به گیاهان مشابه پایه مادری، تکثیر به روش قلمه است. مبارزه با آفات و بیماری ها از چالش های اصلی در مرحله تکثیر گیاهان در اقلیم های مرطوب محسوب می شود. هدف از این پژوهش، دسترسی به پایه های مشابه گونه های وحشی تیره گل سرخ از طریق قلمه همراه با مبارزه با نماتد بود. مواد و روش ها: این پژوهش از پاییز سال ۱۳۹۸ تا اسفندماه ۱۳۹۹ در قطعه خزانه ای باغ گیاه شناسی نوشهر اجرا شد. چهار آزمایش فاکتوریل در قالب طرح کامل تصادفی در سه تکرار روی چهار گونه شامل سیب جنگلی (*Juz ex Uglitzk. Malus orientalis*)، گلابی مازندرانی (*Schonb.-Tem. Pyrus mazanderanica*)، آلوچه (*Pyrus divaricata Ledeb.*)، خاردار (*Prunus spinosa L.*) و آلوچه جنگلی بی خار (*P. divaricata Ledeb.*) اجرا شد. فاکتور اول، خیساندگی انتهای قلمه در عصاره بید در سه زمان صفر (شاهد)، پنج ثانیه و ۲۴ ساعت و فاکتور دوم، تغذیه قلمه ها با محلول غذایی حاوی عصاره سیر در سه غلظت صفر (شاهد)، ۱۰ درصد و ۲۰ درصد بودند. قلمه ها از گونه های تیره گل سرخ واقع در جنگل های هیرکانی گرفته شدند. کاشت قلمه ها از نیمه دوم آذر ۱۳۹۸ در بستر خزانه با بافت لومی شنی شروع شد. تغذیه قلمه ها از ۱۵ فروردین سال ۱۳۹۹ به صورت محلول غذایی همراه با عصاره سیر هر ۱۰ روز یک بار به خاک انجام شد. برای تهیه عصاره های سیر و بید به ترتیب از فلس های *Allium sativum L.* و شاخه های جوان یک ساله درخت بید (*Salix alba L.*) استفاده شد. به منظور بررسی تغییرات جمعیت نماتد هر پنج ماه یک بار به مدت یک سال و نیم از خاک و ریشه گیاهان نمونه برداری شد. نماتدهای موجود در نمونه ها استخراج و به تفکیک مرحله های مختلف رشد (توده تخم، لاروها و نر و ماده های بالغ) شمارش شدند. آلودگی به نماتد جنس های *Meloidogyne sp.* و *Pratylenchus sp.* از طریق نمونه برداری از ریشه و خاک و مشاهده آن توسط میکروسکوپ مشخص شد. نتایج: براساس نتایج به دست آمده، گونه ها از نظر ریشه زایی، رشد جوانه های رویشی در قلمه، تراکم توده تخم نماتد در یک گرم ریشه و تراکم نماتد در ۲۰۰ گرم خاک، اختلاف معنی داری داشتند. در سیب جنگلی، بیشترین تعداد جوانه رشدیافته، تعداد ریشه و وزن تر ریشه در تیمار ۲۴ ساعت خیساندگی انتهای قلمه در عصاره بید مشاهده شد. کمترین تراکم جمعیت نماتد هم در یک گرم از ریشه سیب جنگلی و هم در ۲۰۰ گرم از خاک آن در سطح ۲۰ درصد عصاره سیر مشاهده شد. در گلابی مازندرانی، بیشترین وزن تر و خشک ریشه در تیمار ۲۴ ساعت خیساندگی انتهای قلمه در عصاره بید مشاهده شد. در هر دو گونه آلوچه جنگلی، بلندترین شاخه و بیشترین تعداد ریشه در تیمار خیساندگی انتهای قلمه در ۲۴ ساعت در عصاره بید مشاهده شد. اثرات متقابل عصاره های بید و سیر بر جمعیت نماتد در خاک بستر دو گونه آلوچه جنگلی نشان داد که کمترین تراکم نماتد ...

کلمات کلیدی:

باغ گیاه شناسی، تکثیر رویشی، عصاره طبیعی، کلکسیون درختان میوه، نوشهر

